Száz év múltán hangzott el újra egy 1903-as ünnepi beszéd Vaján

2026/05/05

Könyvtárunk munkatársa, Kis Domokos Dániel 2026. április 24-én Vaján, a Vay-kastélyban tartott előadásában egy több mint száz évvel ezelőtt elhangzott, gyorsírással fennmaradt ünnepi beszédet ismertetett, valamint a Rákóczi-kultusz alakulását elemezte.

[1]

Könyvtárunk munkatársa, Kis Domokos Dániel 2026. április 24-én Vaján, a Vay-kastélyban tartott előadásában egy több mint száz évvel ezelőtt elhangzott, gyorsírással fennmaradt ünnepi beszédet ismertetett, valamint a Rákóczi-kultusz alakulását elemezte.

[2]

A kétnapos tudományos konferencia a Magyar Nemzeti Múzeum Vay Ádám Muzeális Gyűjteménye, Vaja Város Önkormányzata és a Vay Ádám Múzeum Baráti Köre szervezésében valósult meg, és a több évtizedes hagyománnyal rendelkező történettudományi tanácskozások sorába illeszkedett. Kis Domokos Dániel, az Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti és Zeneműtárának tudományos munkatársa *„Emlékedet hazánkban nem hirdeti híres emlékszobor” – Ünnepi beszéd gyorsírással 1903-ból és a Rákóczi-kultusz* címmel tartotta meg előadását. Kutatásai során rátalált Szádeczky-Kardoss Lajos beszédére, amelyet az ismert történész 1903 őszén mondott el egy nagyszabású, mintegy százfős zarándoklat előtt Zrínyi Ilona és II. Rákóczi Ferenc sírjánál. A megemlékezés helyszíne a konstantinápolyi, azaz isztambuli Galata városrészben található Saint Benoît-templom volt.

Ludwig Kandler:
Szádeczky Lajos.
1909. Olajfestmény.
Kandler de Münch.
pinx. 1909.
ahol: LVDOVICVS
de SZÁDECZKY /
Dr PH. PROFESSOR
VNIVERSITATIS /
KOLOZSVÁR 1909.
MNM TK
Szádeczky-Kardoss
Lajos (1859-1935),
Thallóczy Lajos, vagy
a parlamenti
gyorsíróiroda
vezetője, Vikár Béla és
sok más kortársa
mellett kiváló gyorsíró
volt.
Ordre de l'Osmanlye
A régi, Gabelsberger-Markovits-féle gyorsírás legjobb ismerője, az újságíró, a Magyar
Rádió munkatársa, irodalmár SCHELKEN Piroska (1914-2009) mondja:
„Gróf Zichy Jenő 1898-ban felfedezőutat szervezett a Kaukázusba, hogy a magyarok
rokonságát kutassa. A csapat egyik tagja, Szádeczky-Kardoss Lajos négy darab,
egyenként százoldalas gyorsírásos naplóban hagyta ránk a tapasztalatait, ami gépelt
szövegre átszámítva körülbelül ezer oldal. Ezt valami oknál fogva akkoriban nem
értük át, ezért ahhoz, hogy kutatható legyen, meg kellett fejtenem. Húsz évig tartott,
de végül sikerült. 2000-ben jelent meg könyv formában, érdekes, hogy a japán
jobban foglalkoztak vele, mint idehaza."
Boros Károly: Schelken Piroska – újságíró, kutató,

[3]

A beszéd különlegességét az adta, hogy azt az akkoriban elterjedt Gabelsberger–Markovits-rendszerű gyorsírással jegyezték le, amelynek megfejtése komoly előtanulmányokat igényelt. Szádeczky-Kardoss Lajos kiváló gyorsíró volt, e tudást tanította is, ám a gyorsírás sajátosságaiból fakadóan a szöveg tartalmának feltárása csak évekkel a kézirat megtalálását követően vált lehetővé. A beszéd teljes szövegét több mint egy évszázaddal később, Vaján hallhatta először a közönség, korhű stílusában és a korabeli kulturális, valamint politikai viszonyokhoz igazodó hangvételével.

Az előadás nemcsak a beszéd rekonstrukciójára tért ki, hanem részletesen foglalkozott a zarándoklat egyes mozzanataival, valamint Szádeczky-Kardoss törökországi kutatásaival is. E körben szó esett Bercsényi Miklós sírjának feltárásáról, amelyről a történész már korábban, a tavalyi sárospataki szakmai közönség előtt is beszámolt. Kis Domokos Dániel emellett áttekintette a Rákóczi-emlékhelyek alakulását is, az első, 1872-ben készült mellszobortól egészen a Beregszászon 2019-ben felavatott monumentális lovas szoborig. Az előadás így nemcsak egy különleges forrás feltárását mutatta be, hanem szélesebb történeti összefüggésben is értelmezte a Rákóczi-kultusz emlékezetének változásait.

2026/05/05 - 16:51

Forrás webcím: https://oszk.hu/hirek/szaz-ev-multan-hangzott-el-ujra-egy-1903-unnepi-beszed-vajan_260424

Hivatkozások:
[1] https://oszk.hu/sites/default/files/Kis-Domokos-Daniel_eloadasa_Vaja_260424_1.png
[2] https://oszk.hu/sites/default/files/Kis-Domokos-Daniel_eloadasa_Vaja_260424_2.JPG
[3] https://oszk.hu/sites/default/files/Kis-Domokos-Daniel_eloadasa_Vaja_260424_3.JPG
[4] https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek